

УДОСКОНАЛЕННЯ ОЦІНЮВАННЯ ДОСТАТНОСТІ КАПІТАЛУ ЯК МЕТОД УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ БАНКУ

*студент Шишова Ю.Г.
(наук. керівник. доц. Олійник В.М.)*

Банки відіграють виключну роль в економіці й водночас їм властива підвищена фінансова вразливість, що зумовлює необхідність розроблення та ухвалення державою заходів стосовно банківського регулювання та нагляду. Наглядний процес має на меті не тільки гарантувати наявність у банків достатнього капіталу для покриття всіх своїх ризиків, а й стимулювати їх до розробки і застосування вдосконалених методів моніторингу та управління ризиками.

Керівництво банків несе відповідальність за розробку внутрішніх процедур оцінки капіталу і визначення рівня капіталу, граничного з характером ризику. Тому необхідно звернути увагу на важливий документ, якому присвячено багато публікацій, - так званий Базель II. Базельська угода відображає найбільш передові підходи у сфері банківського регулювання і нагляду. Основна їх мета - сприяти адекватній капіталізації банків і вдосконаленню систем управління ризиками, що повинно сприяти укріпленню стабільності фінансової системи загалом. Перехід до Базеля II - доволі складний процес через багато причин, зокрема: необхідність реформування українського законодавства, недостатня відкритість банківського ринку України, недостатній досвід користування математичними моделями, що лежать в основі розрахунків при визначенні розмірів ризиків у нових Базельських рекомендаціях, і достатнього обсягу статистичних даних. Базель II розширює перелік ризиків, які аналізуються з метою розрахунку показника достатності капіталу. Він визначає зв'язок між розміром капіталу, що є в банку для покриття ризиків, та ефективністю процесів управління ризиком. Базель II визначає також процедуру оцінки загальної достатності капіталу щодо характеру свого ризику і стратегію підтримки рівня цього капіталу. Тобто, українським банкам необхідно буде показати, що намічені ними внутрішні орієнтири щодо капіталу достатньо обґрунтовані й відповідають загальному характеру ризику та операційному середовищу, а також проводити ретельне,

орієнтоване на майбутнє стрес-тестування для виявлення можливих подій або змін у ринковій кон'юнктурі, здатних несприятливо вплинути на банк. Тут повинні враховуватися всі істотні ризики, з якими стикається банк. Оскільки не всі ризики можна точно виміряти, необхідно розробити процес їх оцінки. Банки створюватимуть адекватну систему моніторингу і звітності за різними видами ризику, а також оцінку впливу змін характеру ризику стосовно вимог до капіталу, адже нормативи капіталу - найважливіші, оскільки вони характеризують фінансову стійкість банку, його здатність виконувати більшість економічних нормативів.

Основними напрямками оцінки капіталу є:

1. Політика і процедури, що забезпечують банку можливість виявляти і вимірювати ступінь всіх істотних ризиків і звітувати про них.
2. Процес співвідношення капіталу з рівнем ризику.
3. Процес, у ході якого визначаються орієнтири достатності капіталу з урахуванням стратегічних цілей і бізнес-плану банку.
4. Процес внутрішнього контролю, перевірок та аудиту для забезпечення цілісності загального процесу управління.

Вимоги до капіталу включатимуть резервний запас на випадок непередбачених обставин. Такі запаси створюються, щоби банк із хорошими внутрішніми системами і контрольними механізмами, широко диверсифікованими ризиками і діапазоном діяльності зміг задовольняти мінімальні вимоги надійності.

Зaproвадження основних положень Базельської угоди вимагає від кожного банку ретельної підготовки. При їх впровадженні банки зіткнуться з організаційними питаннями, пов'язані зі змінами та розвитком внутрішньої системи управління ризиками, змінами в методиках оцінки ризиків і розрахунку капіталу, що призведе до додаткових витрат із підвищення кваліфікації персоналу, залученню при необхідності сторонніх спеціалізованих організацій, реорганізації документообігу. Актуальною буде потреба в додатковому капіталі, як визначено в положеннях Базеля II. У зв'язку з цим основні труднощі виникнуть у малих та середніх банків. Тому, слід враховувати й інші способи зниження ризиків, наприклад, зміцнення системи управління ризиком, застосування внутрішніх лімітів, підвищення рівня відрахувань і резервів, а також вдосконалення внутрішнього контролю.